

ELU
MÄNGU-
REEGLID

ELU MÄNGU- REEGLID

Kuidas leida
parem, õnnelikum
ja edukam elu

RICHARD TEMPLAR

Inglise keelest tõlkinud Evelin Schapel

Originaali tiitel:
Richard Templar
The Rules of Life
Pearson Education Limited, 2015

Toimetanud Helen Kõrgesaar
Kujundanud Tuuli Aule
Kaanekujundus: Claire Brodmann Book Designs, Lichfield, Staffs

Esmatükk eesti keeles 2006
Teine, parandatud ja täiendatud trükk.

Selle raamatu tõlge ilmub eesti keeles vastavalt kirjastusega Pearson Education Limited sõlmitud lepingule.

This translation of „The Rules of Life” is published by arrangement with Pearson Education Limited.

© Richard Templar 2006 (print)

© Richard Templar and Pearson Education Limited 2011 (print and electronic) 2012 (print)

Richard Templar 2015 (print and electronic)

Tõlge eesti keelde © Evelin Schapel ja Tänapäev, 2018

www.tnp.ee

ISBN 978-9949-85-362-5

Trükitud AS Pakett trükikojas

*Raamat on pühendatud Miyamoto Musashile, kes õpetas mulle
lihtsuse strateegiat.*

*Ei mingit hirmu
Ei mingit üllatust
Ei mingit kõhklust
Ei mingit kahtlust*

Sisukord

Sissejuhatus xiii

Tänuõnad 1

Isiklikud mängureeglid 2

- 1 Ära pane seda suure kella külge 4
- 2 Sa saad vanemaks, kuid mitte ilmtingimata targemaks 6
- 3 Mis tehtud, see tehtud 8
- 4 Lepi endaga 10
- 5 Pead teadma, mis loeb ja mis mitte 12
- 6 Pühenda oma elu millelegi 14
- 7 Mõttele paindlikult 16
- 8 Tunne huvi maailma asjade vastu 18
- 9 Seisa inglite, mitte koletiste poolel 20
- 10 Ainult surnud kalad ujuvad pärivoolu 22
- 11 Ole viimane, kes häält tõstab 24
- 12 Ole iseendale nõuandjaks 26
- 13 Ei mingit hirmu, üllatust, kõhklust ega kahtlust 28
- 14 Oh, oleksin ma ometi seda teinud, ja nüüd teengi 30
- 15 Allaandmine pole häbiasi 32
- 16 Loe kümneni või ümise laulukest 34
- 17 Muuda, mida sa saad muuta, ja lase ülejäänul minna 36
- 18 Eesmärk olla kõiges, mida teed, parim, mitte paremuselt teine 38

- 19 Ära looda saada täiuslikuks 40
- 20 Unistusi ei maksa karta 42
- 21 Kui kavatsed sillalt alla hüpata, veendu enne selles, kui sügav on vesi 44
- 22 Ära heieta minevikus 46
- 23 Ära ela tulevikus 48
- 24 Mine oma eluga edasi, muidu kihutab see sinust mööda 50
- 25 Ole järjekindel 52
- 26 Riietu, nagu oleks täna tähtis päev 54
- 27 Usu millessegi 56
- 28 Jäta igasse päeva ruumi ka iseenda jaoks 58
- 29 Vajad plaani 60
- 30 Vajad huumorimeelt 62
- 31 Otsusta, millise aseme endale valmistad 64
- 32 Elu on nagu reklaamiäri 66
- 33 Harju oma turvatsoonist välja astuma 68
- 34 Õpi esitama küsimusi 70
- 35 Säilita väärikus 72
- 36 Tugevates emotsioonides ei ole midagi taunimisväärset 74
- 37 Ära kaota usaldust 76
- 38 Sa ei suuda kunagi kõike mõista 78
- 39 Tea, milles peitub tõeline õnn 80
- 40 Elu on nagu pitsa 82
- 41 Leia keegi, kellel oleks hea meel sind näha 84
- 42 Tea, millal käega lüüa ja minema jalutada 86
- 43 Tagasitegemine valab vaid õli tulle 88

- 44 Kanna enda eest hoolt 90
- 45 Säilita head kombed igas olukorras 92
- 46 Viska aeg-ajalt vanu asju minema 94
- 47 Pöördu aeg-ajalt tagasi oma tugipunkti juurde 96
- 48 Tõmba enda ümber piirid 98
- 49 Osta kvaliteedi, mitte hinna pärast 100
- 50 Muretsemises ei ole midagi halba ... nagu ka oskuses mitte muretseda 102
- 51 Jää nooreks 104
- 52 Rahaga probleeme kinni ei mätsi 106
- 53 Mõtle oma peaga 108
- 54 Sina ei vastuta 110
- 55 Leia midagi, mis tõstaks tuju 112
- 56 Ainult head tunnevad end süüdi 114
- 57 Kui sul pole midagi head öelda, ära ütle midagi 116

Paarisuhte mängureeglid 118

- 58 Lepi erinevustega ja tunne rõõmu ühisest 120
- 59 Jäta oma partnerile mänguruumi 122
- 60 Ole lahke 124
- 61 Mida sa tahtsidki teha? 126
- 62 Ole esimene, kes vabandust palub 128
- 63 Astu veel üks samm, et talle meeldida 130
- 64 Tea, millal kuulata ja millal tegutseda 132
- 65 Kooselu tuleb võtta südamega 134

- 66 Veendu, et armatsemine on armastamine 136
- 67 Tarvis on rääkida 138
- 68 Soov omaette olla on püha 140
- 69 Kontrolli aeg-ajalt, kas teil on ühised eesmärgid 142
- 70 Kohtle oma partnerit paremini kui parimat sõpra 144
- 71 Kõrgeim eesmärk võiks olla rahulolu 146
- 72 Reeglid ei pea mõlemal samad olema 148

Pere ja sõprade mängureeglid 150

- 73 Kui otsustad olla sõber, ole hea sõber 152
- 74 Armsate inimeste jaoks tuleb alati aega leida 154
- 75 Lapsed suudavad ise kõik untsu ajada, nad ei vaja selleks sinu abi 156
- 76 Austa oma vanemaid ja andesta neile 158
- 77 Lapsed vajavad hingamisruumi 160
- 78 Ära kunagi laena kellelegi raha, kui sa ei ole valmis sellest ilma jääma 162
- 79 Hoia moka maas 164
- 80 Halbu lapsi ei ole olemas 166
- 81 Ole armsate inimeste keskel heas tujus 168
- 82 Lase ka lastel vastutada 170
- 83 Et kodust lahkuda, peavad lapsed sinuga tülli minema 172
- 84 Sinu lastel on kindlasti sõpru, kes sulle ei meeldi 174
- 85 Sinu roll lapsena 176
- 86 Sinu roll lapsevanemana 178

Ühiskonna mängureeglid 180

- 87 Oleme palju sarnasemad, kui oskame arvata 182
- 88 Andestamine ei tee haiget 184
- 89 Abivalmidus ei küsi raha 186
- 90 Mis kasu teised sellest saavad? 188
- 91 Tasub seltsida positiivsete inimestega 190
- 92 Jaga oma aega ja teadmisi heldelt 192
- 93 Tuleb kaasa lüüa 194
- 94 Jää truuks kõrgetele moraalsetele põhimõtetele 196
- 95 See, et sinul on, ei tähenda, et teistel ka on 198
- 96 Võrdle ennast ikka teiste inimestega 200
- 97 Tee endale plaan ka töö juures 202
- 98 Mõtle oma töö pikaajalistele tagajärgedele 204
- 99 Oma tööd tuleb teha hästi 206
- 100 Ole teadlik kahjust, mida sa teed 208
- 101 Ole heaolu, mitte allakäigu poolt 210
- 102 Parem on olla osa lahendusest kui probleemist 212
- 103 Mõtle, mida ajalugu sinu kohta ütleks 214
- 104 Kõik ei saagi olla üdini roheline 216
- 105 Tasub midagi vastu anda 218
- 106 Leia üks uus mängureegel päevas, vähemalt aeg-ajaltki 220

Õnne mängureeglid 222

- 1 Vaata veidi kaugemale 224
- 2 Tee midagi, mis sul hästi välja tuleb 226
- 3 Meeldi endale 228
- 4 Vaata teise nurga alt 230
- 5 Keera see teistpidi 232
- 6 Sega neid omavahel 234
- 7 Leia miski, mis juhib tähelepanu kõrvale 236
- 8 Tea, keda väärtustad 238
- 9 Lõhu maha oma tüked 240
- 10 Võta ohjad enda kätte 242

Sissejuhatus

Teatud põhjustel, mis on siinkohal mainimiseks liiga pikad ja keerukad, tuli mul varajases lapsepõlves veeta paar aastat vana-vanemate juures. Nende põlvkonnale omaselt olid nad ääretult rahuliku meelelaadiga ja töökad inimesed. Vanaisa pidi tööõnnetuse pärast (talle kukkus terve veoautokastitais telliskive jala peale) varakult pensionile jääma ja vanaema töötas ühes suures Londoni kaubamajas. Kui mina neile üsna ootamatult pikaks ajaks kaela sadasin, kaasnes sellega loomulikult ka hulk elukorralduslikke probleeme. Kooli jaoks olin liiga noor ja koju vanaisa hoolde ei usaldatud mind jätta (tol ajal mehed lapsi ei hoidnud ... oh, kuidas asjad on muutunud). Vanaema otsustas võtta mu enda tiiva alla – nii piltlikult kui vahel ka sõna otseses mõttes, kui ta mind juhatajatest ja ülevaatajatest mööda smugeldas – ja nii me kahekesi koos tööl käisimegi.

Vanaemaga tööl käimine oli tõeliselt vahva. Pidin pikki tunde hiirvaikselt paigal püsima ega tohtinud sõnagi lausuda, aga et ma ei olnud kunagi teistsugust elu näinud, pidasin seda loomulikuks. Ajapikku avastasin, et klientide jälgimine – tihtipeale suure laua alusest turvalisest peidukohast – aitas väga mõnusasti aega mööda saata. Sellest sai alguse meeletu inimeste vaatlemise nälg.

Emal – hiljem läksin uuesti tema juurde elama – ütles ikka, et see ei vii mind kuhugi. Ma ise ei ole selles nii kindel. Teate, juba esimeses töökohas märkasin tähelepanelikult kolleege jälgides, et teatud laadi käitumine toob sageli kaasa edutamise. Võtame näiteks kaks sarnaste võimetega inimest, kellest üks riietub, mõtleb ja käitub nii, nagu oleks teda juba edutatud – karjääriredeli järgmisel pulgal vabaneva töökoha saab endale just tema. Rakendasin vaatlemise tulemusel kogutud erinevaid käitumusmudeleid praktikas ja minulgi õnnestus üsna kiiresti mööda karjääriredelit üles liikuda. Nendest „mängureeglitest” kasvas välja raamat „Töö mängureglid”, millest on tänaseks saanud üks enim müüdud teoseid omal alal.

Samal viisil, nagu võid avastada käitumismalle, mis aitavad mõnel inimesel suuremate jõupingutusteta töökohal kõrgemale ja kaugemale jõuda, võid neid märgata ka igapäevaelus. Laias laastus paistavad inimesed jagunevat kaheks: ühed, kes on eduka elu nipid omandanud, ja teised, kes peavad iga asja kallal kõvasti vaeva nägema. Ja kui ma räägin edukusest, ei pea ma silmas varanduse kokkukuhjamist ega tippjuhi pingelist ametit. Ei, ma räägin edukusest sellises vanamoelises mõttes, mida ka minu ülimalt töökad ja kohusetundlikud vanavanemad oleksid mõistnud. Edukad on minu meelest sellised inimesed, kes on rahulolevad, enamasti õnnelikud oma igapäevategemistes, neil on hea tervis – ja elul on võimalik tänu sellele neile rohkem pakkuda. Inimesed, kes peavad iga asja kallal kõvasti vaeva nägema, ei ole tavaliselt eriti õnnelikud ega saa elu nautida nii, nagu võiksid.

Milles peitub siis saladus? Vastus on lihtsates valikutes. Me kõik saame terve oma elu jooksul valida, mida iga päev teeme. Mõni asi, mida teeme, muudab meid õnnetuks ja teised valitud tegevused õnnelikumaks. Inimesi vaadeldes olen aru saanud, et teatud põhilisi mängureegleid järgides jõuame rohkem tehtud, raputame ebaõnne kergemini õlult, elul on võimalik meile enamat pakkuda ja oma teed käies külvame ka enda ümbrusesse pisut õnne. Tundub, et mängureegleid austavate inimeste õnn käib nendega kaasas, eriline sära täidab ruumi, kui nad on sisenenud, nad on entusiastlikumad ja tulevad oma eluga paremini toime.

Järgnevatel lehekülgedel paiknevadki minu elu mängureeglid. Neid pole keegi kivisse raiunud, need pole salajased ega keerukad. Need põhinevad täielikult minu enda õnnelike ja edukate inimeste vaatlustel. Olen märganud, et õnnelikud inimesed järgivad enamikku elu mängureeglitest. Need, kes paistavad õnnelikud, ei tundu reeglitest eriti kinni pidavat. Edukad ja õnnelikud inimesed ei pane sageli ise tähelegi, et tegutsevad mingite reeglite järgi – nad on sündinud reeglite järgijad. Samas need, kelle intuitsioon neid nii palju ei aita, tunnevad, et alati jääb midagi puudu, ning otsivad terve elu seda, mis annaks nende elule imekombel mõtte ja täidaks nende sisemise tühimiku. Tih-

tipeale selgub, et nad otsivad iseennast. Tegelik lahendus peitub aga palju lähemal – väikesed muudatused käitumises ja harjumustes on kõik, mida vaja.

Võib see kõik tõesti nii kerge olla? Muidugi mitte. Reeglite järgi elada ei ole kunagi kerge. Kui oleks, järgiksime kõik neid juhuse tahtel juba ammu. Raske peab olema, et asi muutuks ihaldusväärseks. Aga – ja just selles elu mängureeglite võlu peitubki – igaüks eraldi võetuna on lihtne ja saavutatav. Võid asetada lati kõrgele ja järgida kõiki või valida mõne välja ja alustada nendest. Mis minusse puutub, siis mina ei suuda kunagi järgida kõiki reegleid korraga. Ma komistan niisama sageli kui kõik teisedki, aga ma vähemalt tean, mida teha, et uuesti järje peale saada. Ma tean, mida teha, et mu elul oleks jälle mõte.

Inimesi jälgides taipasin, et elu mängureglid on väga mõistlikud. Mulle küll meeldib nõuanne, mis algab sõnadega: „Tasa sõuad ...”, aga pole aimugi, kuidas seda õigupoolest täita. Tegelikult paistab soovitus enne väljaminekut oma kingad ära puhastada mulle palju arukam, kuna seda on võimalik tõepoolest teha, ja mis veelgi tähtsam, selles peitub ka teatud loogika. Täiesti juhuslikult tundub mullegi, et viksitud kingad jätavad parema mulje kui kasimata kossid.

Tegelikult ei räägi see raamat ei kingade puhastamisest ega leia te siit ka midagi *new age*’likult inspireerivat, mis ei tähenda, et need kaks poleks arvestatavad. Lihtsalt mulle tundub, et kasulik on teada, mida me saame realselt ära teha. Kõrgelennulised käibetõed nagu „aeg parandab kõik haavad” ja „armastus võidab kõik” ei pruugi küll valed olla, aga kui on vaja midagi korda saata, ei ole neist minu arvates suuremat abi.

Nende kaante vahelt leiad vana head tervet mõistust. Siin ei ole midagi sellist, mida sa juba ei teaks. Tegemist ei ole ilmutuse, vaid meeldetuletusega. Raamat tuletab sulle meelde, et elu mängureglid on universaalsed, enesestmõistetavad ja lihtsad. Täida neid, need toimivad.

Aga kuidas jääb nendega, kes reegleid ei austa, aga paistavad siiski edukad? Olen kindel, et me kõik tunneme inimesi, kes on soetanud suure varanduse, aga on endiselt hoolimatud, eba-meeldivad ja diktaatorlikud ning laveerivad aususe ja ebaaususe piirimail. Kui ihkad saada selliseks, palun väga. Kuid mina eeldan, et soovid öösiti rahulikult magada, endaga rahujalal elada ja olla tõeliselt tore inimene. Asja võlu peitub selles, et see on täielikult sinu enda teha. Me kõik valime iga päev, kas oleme inglite või koletiste poolel. Elu mängureeglid aitavad otsustada headuse kasuks, aga see pole kohustuslik. Mulle isiklikult meeldib teha enne uinakut lühike tagasivaade möödunud päevale ja siis, loodetavasti, saan endale öelda „Tubli, hästi tehtud!” ning tunda uhkust selle üle, mida olen saavutanud, mitte kahetseda oma tegusid ja rahutult voodis väherda. Mulle meeldib minna magama teadmisega, et olen midagi korda saatnud, et olen olnud inimeste vastu lahke, mitte teinud neile haiget, et olen külvanud enda ümber pisut õnne, tundnud tehtust rõõmu ja minu käitumisele kümne palli süsteemis antav hinne läheneb pigem kümnele kui ühele.

Elu mängureeglid ei õpeta, kuidas teenida palju raha ja saada uskumatult edukaks (selleks tuleb ilmselt „Töö mängureeglid” läbi lugeda). See raamat räägib pigem sellest, kuidas me ise ennast südames tunneme, kuidas mõjutame ümbritsevaid inimesi, missugused sõbrad, elukaaslased ja lapsevanemad me oleme, millist mõju avaldame maailmale tervikuna ja millise mulje endast jätame.

Mõnikord suhtun oma raamatutesse nagu lastesse – silitan neil pead, pühin nende nina ja saadan nad laia maailma. Ja mulle meeldib teada, kuidas nad hakkama saavad. Kui „Elu mängureeglid” muudab midagi sinu elus, kallid lugejad, või sul on endal mõni reegel, mis minul on kahe silma vahele jäänud, anna mulle sellest teada. Mul on alati hea meel, kui sa mulle kirjutad. Võid oma reeglid postitada minu Facebooki-lehele: www.facebook.com/richardtemplar

Richard Templar

Tänu sõnad

Tahaksin tänada kõiki lugejaid, kes on saatnud mulle aastate jooksul kirju minu raamatute kommentaaridega, ning eriti neid, kes on panustanud siinsesse „Elu mängureeglite” uude väljaandesse. Eriline tänu teile:

Nicola Betts
Neil Duggan
Zakia Moulaoui
Daniel Nortey
Jalaj Soni
Elif Vatanoglu
Ja pitsatädi Donna

ISIKLIKUD
MÄNGU-
REEGLID

Olen jaganud elu mängureeglite põhiosa nelja valdkonda, mis esindavad nelja ringi, mida alateadlikult enda ümber tõmbame: inimene ise, tema suhted partneriga, tema pere ja sõbrad ning tema sotsiaalsed suhted ja maailm laiemalt (sealhulgas töö).

Alustame kõige tähtsamast – meid ennast puudutavatest reeglitest, isiklikest reeglitest. Need on reeglid, mis aitavad meid hommikul voodist välja, võimaldavad heatujuliselt maailmale vastu astuda ning turvaliselt ja edukalt läbi päeva kulgeda, ükskõik mis meie teel ka ette ei tuleks. Need on reeglid, mis aitavad vähendada stressi, annavad meile õige perspektiivi, julgustavad esitama endale nõudmisi ja seadma eesmärke, mille poole püüelda.

Ilmselt peab igaüks neid juhiseid enda jaoks pisut kohandama, võttes arvesse oma kasvatust, vanust ja konkreetset olukorda. Meil kõigil on tarvis isiklike standardeid, millele oma elu ehitada. Reeglid võivad olla väga erinevad, aga nende olemasolu on äärmiselt tähtis. Nendeta uitame sihitult ringi ega suuda oma tegemisi juhtida. Reeglites peitub meie kindel tugi ja varjupaik, nende juurde saame ikka ja jälle tagasi tulla ja end uuesti laadida. Neist saavad meie isikliku edu versta-postid.

Reeglitest üksi on aga vähe, tarvis on ka rõõmsamas tujus olla, nalja teha ja elu nautida.

1. MÄNGUREEGEL

Ära pane seda suure kella külge

Oled otsustanud saada Elumänguriks. Algamas on seiklus, mis tõenäoliselt muudab sinu elu. Seda muidugi juhul, kui suhtud oma missiooni tõsiselt. Oled avastamas võimalusi, kuidas olla positiivsem, õnnelikum ja edukam kõiges, mida ette võtad. Pole mingit vajadust sellest rääkida. Püsi vagusi. Ninatargad ei meeldi kellelegi. Siit ka reegel number üks: *Ära pane seda suure kella külge.*

Võib esineda hetki, mil sul tekib vastupandamatu soov rääkida kellelegi, millega tegeled. On täiesti loomulik, et tahad seda jagada. Ära tee seda. Lase inimestel endal märgata, ära anna neile vihjeid. See võib esialgu ebaaus tunduda, aga hiljem saad aru, et selline käitumine on ümbritsevate suhtes isegi ausam. Kui räägid inimestele, et oled otsustanud elu mängureegleid järgima hakata, kohkuvad nad tagasi ega tea enam, kuidas sinuga suhelda. Ja õige kah – keegi ei salli, kui neile jutlust peetakse. Olukord sarnaneb sellega, kui mõni jätab suitsetamise maha, avastab enda jaoks uue tervisliku eluviisi ja üritab seejärel kõiki oma suitsetajatest sõpru enda usku pöörata. Häda on selles, et sõbrad ei ole veel valmis suitsetamisest loobuma ja hakkavad peagi loobujat isekeskis ennastäis peenutsejaks või, mis veelgi halvem, endiseks suitsetajaks kutsuma. Ja selliseid ei salli keegi.

Niisiis ütleb esimene reegel väga lihtsalt: ära räägi oma valikust, ära seda propageeri, ära ürita meelitada kedagi samamoodi käituma, pole tarvis seda ei kõvahäälselt kuulutada ega isegi mitte muuseas mainida.

Kui oma ellusuhtumist muudad, märkavad inimesed seda niikuinii ja tulevad küsima, mis sinuga juhtunud on, mida sa oled teinud, ja siis võid neile öelda, et mitte midagi pole juhtunud, on lihtsalt tore päev ja tunded ennast väga hästi, õnnelikuna,

energilisena, rõõmsana – mida iganes. Ei ole vaja laskuda detailidesse, sest tegelikult ei tahagi inimesed üksikasju teada. Hoopis vastupidi. Mingis mõttes sarnaneb see inglaste küsimusega: „Kuidas käsi käib?” Ainus vastus, mida oodatakse, on: „Hästi.” Isegi siis, kui oled mustas masenduses, tahab küsija kuulda, et elad „hästi”, sest teistsugune vastus eeldab ka küsija asjasse pühendumist. Aga suusoojaks öeldud „kuidas käsi käib?” puhul ei soovi küsija seda mingil juhul. Talle piisab täiesti sõnast „hästi”. See annab võimaluse tegeleda oma asjadega ja mitte muretseda teiste pärast. Kui hakata „hästi” asemel südant puistama, tõmbub küsija üsna kiiresti tagasi.

Sama kehtib elu mängureeglite austajate kohta. Tegelikult ei tahagi keegi teada, mida sa täpselt teed. Kuidas ma saan seda nii kindlalt väita? Kui avaldasin „Töö mängureglid”, mis aitas paljudel inimestel leida endas võime saavutada edu ebaausaid võtteid kasutamata, soovitasin neil asjast vaikida ja sellest oli abi. Seega järgi mänguregleid vaikides, ela oma igapäevast elu õnnelikult ja rahulolevalt, ilma selle tagamaadest kellelegi aru andmata.

**ÄRA RÄÄGI OMA OTSUSEST EI
KÕVAHÄÄLSELT EGA MUUSEAS,
SAMUTI ÄRA PROPAGEERI SEDA.**

2. MÄNGUREEGEL

Sa saad vanemaks, kuid mitte ilmtingimata targemaks

Enamasti arvatakse, et kui saame vanemaks, muutume ka targemaks. Kardan, et see pole päriselt nii. Reeglina oleme vanemaks saades sama rumalad ja teeme endiselt palju vigu. Ainult vead on uued, teistsugused. Me küll õpime kogemustest ega pruugi juba tehtud rumalusi korrata, aga ees on terve hulk täbaraid olukordi, mis ootavad, et me nende otsa komistaksime ja löksu langeksime. Saladus peitub sellega leppimises, mitte enda nuhtlemises, kui oleme jälle mõne lollusega hakkama saanud. Reegel on järgmine: ära ole enda vastu karm, kui järjekordselt midagi kihva keerasid. Anna endale andeks ja lepi sellega, et eksimine kuulub vanemaks-aga-mitte-targemaks saamise juurde.

Tagasi vaadates näeme selgelt kõiki vigu, mida oleme teinud, aga nendest, mis meid ees ootavad, pole meil aimugi. Tarkus ei tähenda seda, et lõpetame eksimise, vaid seda, et õpime vigu tehes väärikalt ja hingehaavadeta sündmuskohalt lahkuma.

Noorena tundub meile, et vananevad ainult teised, eakamad inimesed. Tegelikult vananeme kõik ja meil ei jää muud üle kui sellega leppida ja toime tulla. Mida me ka ei teeks ja kuidas meil ka ei läheks, igal juhul saame vanemaks. See on fakt. Ja mida vanemaks saame, seda kiirema hoo näib see protsess võtvat.

Alati võib asjadele vaadata nii: mida vanemaks saame, seda rohkemates valdkondades oleme vigu teinud. Aga ikka jääb valdkondi, milles meil puuduvad juhtnöörid, kuidas käituda, ning me keerame asju kihva, teeme valesti, pingutame üle. Ning mida paindlikumad, seiklushimulisemad ja elujanulisemad me oleme, seda rohkem käimata radu avastame – ja sellega koos ka tegemata vigu.

Senikaua, kui tagasi vaadates näeme, kus oleme mõne rumalusega hakkama saanud, ja otsustame seda enam mitte korrata, ei olegi vaja palju muud teha. Tuleb meeles pidada, et reeglid, mis kehtivad meile, kehtivad ka meid ümbritsevatele inimestele. Nead saavad samuti vanemaks. Ja samuti mitte just eriti palju targemaks. Kui jõuame selle äratundmiseni, muutume nii enda kui teiste suhtes sallivamaks ja andestavamaks.

Jah, aeg parandab lõpuks kõik haavad ja asjad muutuvad lihtsamaks, kui saad vanemaks. Seda selle pärast, et mida rohkem rumalusi oled teinud, seda väiksemaks jääb tõenäosus sattuda uutesse täbaratesse olukordadesse. Suurim lohutus on see, et mida varem saad hakkama suure hulga lollustega, seda kergem on hiljem oma eluga toime tulla. Selleks noorus ongi, et teha nii palju vigu, kui suudad, et vanaduses oleks lihtsam.

**TARKUS EI TÄHENDA SEDA, ET
EI TEHTA KUNAGI VIGU, VAID
SEDA, ET ÕPITAKSE VÄÄRIKALT
JA HINGEHAAVADETA
SÜNDMUSKOHALT LAHKUMA.**